

Tabulka č. 19 Výskyt charakteristiky „pomoc při obtížích“ (podíl hodin v %)

Pomoc při obtížích	vyl. lok.	srov. šk.
<i>situace se nevyskytla</i>	1,6	34,9
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla jen jednoho žáka	3,2	3,8
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla více žáků nebo se situace vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla jen jednoho žáka	8,1	13,2
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla většinu žáků	24,2	5,7
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla všechny žáky nebo se vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla více žáků	9,7	11,3
situace se vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla většinu žáků	12,9	14,2
situace se vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla všechny žáky	40,3	17,0

Dále bylo sledováno, zda jsou rozpoznány obtíže (pokud se v učení vyskytnou) a zda je žákům poskytnuta pomoc. Tyto obtíže mohou souviset s chybováním žáka, neporozuměním učivu a s nezvládnutím úkolů, s osobní situací žáka i se sociálním kontextem.

Pomoc všem žákům, pokud se vyskytly při výuce obtíže, byla žákům zdařile poskytnuta ve dvou pětinach hodin. Zatímco tato situace se nevyskytla pouze v 1,6 % hodin ve vyloučených lokalitách, pomoc při obtížích nebo výskyt obtíží nebyly zaznamenány ve více než třetině hodin srovnávacích škol.

Tabulka č. 20 Výskyt charakteristiky „reflexe kognitivní činnosti“ (podíl hodin v %)

Reflexe kognitivní činnosti	vyl. lok.	srov. šk.
<i>situace se nevyskytla</i>	21,0	73,6
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla jen jednoho žáka	1,6	0,9
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla více žáků nebo se situace vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla jen jednoho žáka	24,2	11,3
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla většinu žáků	22,6	2,8
situace se vyskytla, ale ne zcela zdařile a zasáhla všechny žáky nebo se vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla více žáků	9,7	7,5
situace se vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla většinu žáků	0,0	0,9
situace se vyskytla ve zdařilé podobě a zasáhla všechny žáky	21,0	2,8

Reflexe kognitivní činnosti označuje situaci, kdy se žáci učí uvažovat o svém učení, o svých postojích k učení, o způsobech, které učení usnadnily nebo limitovaly. Žáci tak mohou popisovat a zdůvodňovat (vysvětlovat vlastními slovy) svůj postup řešení, jak přišli na řešení daného problému, proč je správné apod.

Tato situace se v hodinách ve školách nacházejících se ve vyloučených lokalitách nevyskytla pouze přibližně v pětinach hodin oproti téměř třem čtvrtinám hodin ve srovnávacích školách. Ve zdařilé podobě se zapojením všech žáků byla reflexe kognitivní činnosti pozorována v pětinach hodin (oproti 2,8 % ve srovnávacích školách).

Celkově lze tedy shrnout, že téměř ve všech hodinách byly zaznamenány následující situace podporující učení žáků: zacílení výuky, úkolové situace nižšího řádu, podpora výkonu a pomoc při obtížích. Současně přibližně ve dvou pětinach hodin byly tyto situace zdařilé a týkaly se všech žáků. V menší míře se v hodinách vyskytly úkolové situace vyššího řádu a reflexe učební činnosti. Nejméně často byla pozorována práce s informačními zdroji a žákovská volba.

Situace tlumící

V hodinách byl zjišťován také výskyt tzv. tlumících situací – osobnostně ponižujících a didakticky nepřijatelných. Jako „osobnostně ponižující“ situace je označena taková situace,